

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 26. juni 2020 av Høyesterett i avdeling med

dommer Magnus Matningsdal
dommer Ragnhild Noer
dommer Per Erik Bergsjø
dommer Wenche Elizabeth Arntzen
dommer Erik Thyness

HR-2020-1349-A, (sak nr. 20-053734STR-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 14. februar 2020

A (advokat Halvard Helle)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Per Eirik Vigmostad-Olsen)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer Noer:

Sakens spørsmål og bakgrunn

(2) Saken gjelder straffutmåling for dyrking og oppbevaring av cannabis. Den reiser særlig spørsmål om bruk av samfunnsstraff som følge av livsendring hos domfelte.

(3) Oslo tingrett avsa 30. august 2019 tilståelsesdom i sak mot A med slik slutning:

«1. A, født 00.00.1991, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. § 16 og straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd til fengsel i 11 – elleve – måneder, jf. straffeloven § 79 bokstav a). Varetekt kommer til fradrag med 1 dag jf. straffeloven 2005 § 83.

2. A, født 00.00.1991, dømmes til å tåle inndragning av beslaglagt produksjonsutstyr for narkotika, som dokumentert i dok. 08,06.»

(4) A anket straffutmålingen til Borgarting lagmannsrett. Lagmannsretten forkastet anken i dom 14. februar 2020.

(5) Anken til Høyesterett gjelder straffutmålingen.

(6) For Høyesterett har både forsvarer og aktor argumentert for samfunnsstraff og lagt ned påstand i tråd med dette.

(7) Høyesterett har behandlet saken ved fjernmøte, jf. midlertidig lov 26. mai 2020 nr. 47 om tilpasninger i prosessregelverket som følge av utbruddet av covid-19 mv. § 3.

Mitt syn på saken***Utgangspunkter for straffutmålingen***

(8) A er en 28 år gammel mann. Den 2. januar 2018 ble han pågrepet av politiet etter at det hjemme hos ham ble funnet en «plantasje» med 54 cannabisplanter samt tørket plantemateriale i en bønne.

(9) Tiltalens post I omfatter dyrking av de 54 cannabisplantene. Hver av dem ville gitt om lag 29 gram røykbart materiale, og samlet produksjonskapasitet var dermed på cirka 1,5 kilo.

(10) Dyrking av narkotika straffes like strengt som innførsel, jf. Høyesteretts dom HR-2016-591-A avsnitt 14. Stoffets styrkegrad er ikke analysert, og jeg legger til grunn at den er innenfor normalområdet på rundt sju prosent av virkestoffet THC, jf. dommen avsnitt 13.

(11) Post II gjelder oppbevaring av 1,9 kilo tørket cannabismateriale.

- (12) Ved straffutmålingen tar jeg utgangspunkt i at saken gjelder et ganske stort kvantum stoff, som potensielt kunne gi grunnlag for bruk blant mange. I skjerpene retning må det legges vekt på at produksjonen var relativt profesjonell og var planlagt og gjennomført av tiltalte. Det var han som leide huset der dyrkingen skjedde, og som sørget for alt av nødvendig utstyr.
- (13) Jeg antar at straffen for hver av postene i utgangspunktet ville vært fengsel i om lag ni måneder uten de skjerpene momentene, jf. Rt-2004-774 avsnitt 20. I denne dommen ble straffen for oppbevaring av om lag 1,9 kilo hasj ment for videresalg anslått til fengsel i ti måneder.
- (14) Når det tas hensyn til de straffskjerpene forholdene jeg har nevnt og at det skal fastsettes en fellesstraff, er jeg enig med lagmannsretten i at utgangspunktet kan settes til fengsel i om lag ett år og fire måneder, jf. straffeloven § 79 bokstav a.
- (15) A tilsto i første avhør. Produksjonen ble avdekket av politiet hjemme hos ham, og tilståelsen har derfor hatt begrenset betydning for oppklaringen av saken. Den har imidlertid gjort at saken kunne behandles som tilståelsessak i tingretten. Tilståelsen gir dermed grunnlag for et fradrag i straffen på vel to måneder.
- (16) Det må i tillegg tas hensyn til saksbehandlingstiden. Saken ble liggende ubehandlet hos påtalemyndigheten i ni måneder. Den totale behandlingstiden på to og et halvt år er dessuten blitt for lang, gitt at det er en oversiktlig sak der domfelte tilsto i første avhør. Tidsbruken må føre til et fradrag i straffen på to til tre måneder.
- (17) Når det tas hensyn til alle straffutmålingsmomentene i saken, blir utgangspunktet for straffen fengsel i elleve måneder, slik også lagmannsretten kom til.

Om det skal idømmes samfunnsstraff

- (18) Etter straffeloven § 48 første ledd kan samfunnsstraff idømmes når hensynet til straffens formål ikke taler mot det, og det ellers ikke ville blitt idømt strengere straff enn fengsel i ett år. Vår sak gjelder to grove narkotikaforbrytelser. Da kreves det i utgangspunktet klare og sterke rehabiliteringsgrunner eller andre spesielle og tungtveiende hensyn, jf. HR-2018-1942-A avsnitt 19. Men når straffen, som i vårt tilfelle, ikke overstiger ett år, skal det likevel mindre til, og vilkåret om «sterke grunner» i § 48 andre ledd får ikke direkte anvendelse, jf. avsnitt 20 og 21 i den nevnte dommen.
- (19) Ved avgjørelsen tar jeg utgangspunkt i tre momenter: varigheten og omfanget av domfeltes stoffmisbruk, endringer i livssituasjonen og sårbarheten for tilbakefall ved eventuell soning.
- (20) A har etter det opplyste misbrukt narkotika i tolv år. Han startet som 16-åring og har brukt en rekke ulike typer stoff i tillegg til marihuana. Ifølge forklaringen for tingretten var han tidligere «100 % avhengig», og da han ble pågrepet, var han påvirket av marihuana og amfetamin. Det dreier seg med andre ord om et langvarig rusproblem.
- (21) Etter at han ble tatt for cannabisdyrkingen, har han gjort store endringer i livet. Viktigst er at han ikke har brukt narkotika på vel ett år. Han har flyttet til X og fått egen bolig, og han

har brutt med sin tidligere omgangskrets. A har fått jobb som sjåfør i 50 prosent stilling, går på norskkurs og driver med idrett. Det er gjort personundersøkelse av ham i forbindelse med saken. Til personundersøker har han forklart at han har oppsøkt psykolog i en periode, men at han ellers ikke har fått behandling for rusmisbruket. Om hans egen vurdering av muligheten for å holde seg rusfri heter det i personundersøkelsen:

«Han sier at han anser at det å holde seg rusfri er noe han må jobbe med resten av livet. Videre forteller han at han har gjort et bevisst valg om å ikke ha kontakt med andre som bruker rusmidler da han vurderer det som en risiko for at han vil bruke det igjen dersom det er lett tilgjengelig.»

- (22) Det kan ikke være tvil om at domfelte er sårbar for tilbakefall til rusmisbruk. Soning av en lengre fengselsstraff vil slik sett innebære en klar risiko. Både eksponeringen for andre rusmisbrukere og faren for å miste arbeid og bosted kan potensielt føre til nytt misbruk.
- (23) Personundersøker har anbefalt samfunnsstraff. Han uttaler at domfelte fremstår ryddig og strukturert, og at han er motivert for samfunnsstraff.
- (24) På denne bakgrunn er det etter mitt syn tilstrekkelig sterke rehabiliteringshensyn i saken til at vilkårene for samfunnsstraff er oppfylt. Jeg legger da også vekt på at lovgiver generelt har åpnet opp for mer bruk av alternative straffereaksjoner på dette området, jf. HR-2019-1643-A avsnitt 35 og 36.
- (25) Samfunnsstraffen settes til 329 timer, subsidiært fengsel i elleve måneder. Gjennomføringstiden settes til elleve måneder i tråd med den subsidiære fengselsstraffen. Det er gjort fradrag for én dags frihetsberøvelse, jf. straffeloven § 83 sjuende ledd.
- (26) Jeg stemmer for slik

DOM :

I tingrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 329 – trehundreogtjueni – timer med en gjennomføringstid på 11 – elleve – måneder. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 11 – elleve – måneder. Til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen går 1 – én – dag for frihetsberøvelse.

- (27) Dommer **Bergsjø:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (28) Dommer **Thyness:** Likeså.
- (29) Dommer **Arntzen:** Likeså.
- (30) Dommer **Matningsdal:** Likeså.

(31) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I tingrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 329 – trehundreogtjueni – timer med en gjennomføringstid på 11 – elleve – måneder. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 11 – elleve – måneder. Til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen går 1 – én – dag for frihetsberøvelse.